

Validita a reliabilita

Validita výskumného nástroja

Schopnosť výskumného nástroja zisťovať to, čo bolo zamýšľané zisťovať.

Vyjadrenie o platnosti výskumného nástroja.

Rozlišujeme niekoľko druhov validity a im zodpovedajúce spôsoby jej určovania.

Validita výskumného nástroja

Konštruktová validita - konštrukt je určitá ľudská črta alebo vlastnosť.

Konštruktová validita sa zisťuje niekoľkými spôsobmi:

1. Hodnotenie výskumného nástroja expertmi.
2. Porovnanie výsledkov daného nástroja s podobným nástrojom.
3. Použitie faktorovej analýzy.

Validita výskumného nástroja

Obsahová validita

Vyjadrenie, či obsah výskumného nástroja zodpovedá tomu, čo budete zisťovať.

Obsahová validita testu sa zisťuje expertným posúdením. Expertmi sú skúsení učitelia, metodici, inšpektori, autori učebnice a pod.

Validita výskumného nástroja

Súbežná validita

vyjadruje, aký tesný je vzťah medzi výsledkami zistenými pomocou daného nástroja a určitým kritériom. Kritériom je určitý štandard, norma, výkon.

Interná validita

Predpoklad pre hodnovernosť záverov.

Vyjadruje stupeň do akej miery výskum nedovoľuje iné vysvetlenie, ako to, ktoré vychádza zo skúmanej hypotézy.

Náhodnosť a homogenita sú odpovede na elimináciu problémov s internou validitou.

Existencia možných mechanizmov porušenia internej validity.

Externá validita

Prenositeľnosť výsledkov na iné situácie.

Zovšeobecnenie záverov na iné prípady.

Maximalizácia internej validity – práca v umelých podmienkach.

Je to stupeň, do akej miery výsledky zostanú v platnosti pri zmenených podmienkach.

Externá validita

Dve kategórie

1. Populačná validita – zaujíma sa o pokusné jednotky vo výskume.

Faktory:

- a) Populácia – je možné preniesť výsledky z pokusu s 16-ročnými stredoškólákmi na všetkých stredoškólákov?
- b) Interakcia – pôsobenie medzi nezávislou premennou a osobnostnými charakteristikami. Výsledok vyjde validný pre získanú vzorku. Bude validný pre deti z mesta, ak vzorkou boli mestské deti?

Externá validita

2. Ekologická validita – zaujíma sa o ostatné stránky pokusu: čo sa robilo, kto to vykonával, ako a kedy.

Keby sa štúdia vykonávala v inom prostredí, keby sa použil iný test a pokus trval kratšiu dobu, boli by výsledky podobné?

Faktory týkajúce sa ekologickej validity

1. Definícia konštruktov, závislej a nezávislej premennej – špecifické definície konštruktov a premenných. Vnímanie pojmov inak subjektmi aj výskumníkmi
2. Hawthornský efekt – subjekty vedia, že sú súčasťou výskumu, tak sa správajú inak

Faktory týkajúce sa ekologickej validity

3. Efekt novosti – šetrenie je tak zaujímavé pre respondentov, že môžu vzniknúť výsledky, ktoré by po uvedení do praxe neboli tak preukazné
4. Efekt rivalryity – ak sa kontrolná skupina cíti „oklamaná“ a poškodenie sa snaží nahradiť zvýšeným úsilím
5. Efekt experimentátora – respondenti sa snažia prispôbiť očakávaniu experimentátora

Faktory týkajúce sa ekologickej validity

6. Interakcia medzi dobou merania a šetrením – hodnota výsledkov je závislá na dobe merania. Napr. určité meranie je možné previesť na začiatku alebo na konci školského roka. Bude mať doba pokusu vplyv na výsledky?

Reliabilita výskumného nástroja

= presnosť a spoľahlivosť výskumného nástroja

Tri základné faktory, ktoré ovplyvňujú reliabilitu:

1. Rozsah výskumného nástroja.
2. Homogenita výskumného nástroja.
3. Obtiažnosť úloh.

Reliabilita výskumného nástroja

Zisťovanie reliability:

1. Opakovanie administrácie výskumného nástroja.
2. Rozpolovanie výskumného nástroja.
3. Odhad vnútornej konzistencie výskumného nástroja (Kuder-Richardson, Cronbachovo alfa, dvaja hodnotitelia (inter-rater reliability)).

Reliabilita výskumného nástroja

1. Opakovanie administrácie výskumného nástroja

Nazýva sa aj test – retest

Výskumný nástroj sa zadá 2x tým istým respondentom s časovým odstupom

Následne sa vypočíta miera zhody

Reliabilita výskumného nástroja

1. Opakovanie administrácie výskumného nástroja

Miera zhody sa vyjadruje korelačným koeficientom (minimálne $r = 0,70$)

Dĺžka časového odstupu – krátky -> zapamätanie odstupu

dlhý -> vlastnosť sa môže zmeniť

cca 3 – 4 týždne

Reliabilita výskumného nástroja

2. Rozpolovanie výskumného nástroja

Administrácia len 1x

Test sa rozdelí na dve polovice – párne a nepárne položky

Vzájomná korelácia

Reliabilita výskumného nástroja

3. Odhad vnútornej konzistencie

Vzorec Kudara a Richardsona č. 21

- Len pre dichotomické položky

$$KR_{21} = \frac{K}{K-1} \left[1 - \frac{AP(K-AP)}{K S^2} \right]$$

K – počet položiek výskumného nástroja

AP – aritmetický priemer výsledkov

S² – druhá mocnina smerodajnej odchýlky

Reliabilita výskumného nástroja

3. Odhad vnútornej konzistencie

Cronbachovo alfa

Ak nie sú dichotomické

Výpočet štatistickej softvéty

Obvykle hraničná hodnota $\alpha = 0,70$

Pri nových výskumných nástrojoch $\alpha = 0,60$